

Södra Åby kyrka

55.3855, 13.3105

Den nuvarande kyrkan i Södra Åby hade en medeltida föregångare, förmodligen som många andra Skånska kyrkor byggd på 1100- eller 1200-talet, som trots att den byggdes ut med en korsarm i början av 1800-talet blev för liten för den växande befolkningen. Det noterades också att kyrkan var så mörk att äldre människor under mulna dagar och under vintern hade svårt att se och läsa i sina psalm- och evangelieböcker.

När man i augusti 1863 beslutade att låta bygga en ny kyrka fanns det redan ritningar framtagna av en byggmästare Nilsson i Svedala, ritningar som senare godkändes av Kungl Maj:t.

Men det var byggmästare Per Hanssons som sedan fick uppdraget att bygga Södra Åby nya kyrka.

Hansson var en van kyrkobyggare och har också byggt Kärrstorps, Hököpinge, Eskilstorps och Östra Torps kyrkor.

Byggmästaren tog bland annat tillvara på stenar från den gamla kyrkan som finns inmurade och återanvända i den nya.

Kyrkan invigdes den första söndagen i advent 1870.

Kyrkan har genomgått flera förändringar och renoveringar. Bland annat förändrades koret i mitten av 1950-talet under ledning av domkyrkoarkitekt Eiler

Græbe.

Predikstolen och altaret, båda rikt skulpterade från 1600-talet fanns tidigare i den gamla kyrkan. Det var tänkt att man skulle låta tillverka en ny predikstol till den nya kyrkan, men då ekonomin blev ansträngd behöll man den gamla.

Predikstolen visar de bibliska berättelserna i färgglada reliefer. Men i dag finns bara fem av de ursprungliga figurerna bevarade. Den figur som stod vid sidan om Petrus och som visade Jesu uppståndelse är försvunnen.

På altaruppsatsen återges Kristi uppståndelse samt nattvarden, mycket fritt tolkat efter Leonardo da Vincis berömda målning. Det här var ett motiv som förr bland annat funnits Hemmesdyngge kyrka liksom i Östra Torps och Lila Isie gamla medeltidskyrkor som revs under 1800-talet.

Förmodligen har altaruppsatsen även haft latinska citat, eller kanske till och med på danska, men efter freden i Roskilde 1658 då Skåne blev Svenskt utbyttes dessa mot texter på svenska i enlighet med Gustav Vasas bibel.

De fyra evangelisterna Matteus, Markus, Lukas och Johannes som tidigare hörde till altaruppsatsen finns nu placerade på väggen invid koret.

Och på kyrkans norra vägg, där predikstolen

ursprungligen var placerad hänger det svenska riksvapnet med Karl XI:s namnchiffer från 1669.

Men man har ändå bevarat en hel del inventarier från den danska tiden, som det danska kungsvapnet som återfinns ute i vapenhuset.

Altarkrucifixet är från slutet av 1500-talet och har en gång troligen varit ett processionskrucifix. Denna har under många år suttit på spetsen av altartavlan, men är nu alltså altarkrucifix. Foten till denna är skapat av hovjuvelerare Wiven Nilsson i Lund.

Krucifixet på den östra väggen bakom altaret är från 1400-talet.

Dopfunten i sandsten är från 1100-talet. Dopfatet liksom dopskålen är troligen från 1600-talet. Ovanför dopaltare finns en oljemålning från 1700-talet föreställande en bedjande ängel.

Kyrkans orgel är byggd av Molander & Eriksson 1878.

Storklockan gjöts på 1600-talet och har en instift på danska. Den mindre klockan i tornet omgjöts i Stockholm 1843, och fanns alltså också den tidigare i den gamla kyrkan.

Källor:

Webb: Källstorps församling.

Bok: "Skåne - Landskapets kyrkor".

Riksantikvarieämbetet. ISBN 978-91-7209-710-0

Bok: "Fädernas kyrka i Södra Åby". Stig Sevenius.